

T.C.
KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU

ŞİKAYET NO : 2014/2392
KARAR TARİHİ : 06/08/2014

TAVSİYE KARARI

ŞİKAYETÇİLER:

ŞİKAYET EDİLEN İDARELER

ŞİKAYETİN KONUSU

: 1-Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı

2-Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı

:Şikâyetçilerin, Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığının resmi web sayfasında ilan edilen 2014 Dikey Geçiş Sınavı (DGS) Kılavuzunun Tablo1'de Yer Alan Yükseköğretim Lisans Programlarının Koşul ve Açıklamaları Başlığı altında yer alan, örgün/uzaktan eğitim adalet ön lisans programından mezun olanlar/mezun olacaklar ile açıköğretim adalet ön lisans programı ile adalet meslek eğitimi ön lisans programından mezun olanlar/mezun olacaklar arasında hukuk fakültesi kontenjanları ve tercihleri açısından ikili bir ayrıma gidilmesini içeren "Bk. 900" koşulunun iptali talebi hakkındadır.

ŞİKAYET BAŞVURU TARİHLERİ : 26/05/2014- 11/07/2014 tarihleri arasında

I-USÛL

A. Şikâyet Başvuru Süreci

1) Şikâyet başvuruları, 26/05/2014-11/07/2014 tarihleri arasında e-başvuru ve posta yoluyla Kurumumuza ulaşan şikâyet dilekçeleri ve ekleri ile yapılmıştır. Aynı konu ile ilgili olan 2014/....., 2014/....., 2014/....., 2014/....., 2014/....., 2014/....., 2014/....., 2014/....., 2014/....., 2014/....., 2014/....., 2014/....., 2014/..... ve 2014/..... sayılı 17 adet dosya ile, 2014/..... no.lu şikâyet dosyası arasında sebep ve konu yönünden doğrudan bağlantı olduğu, diğer ifade ile biri hakkında verilecek kararın diğerini etkileyecek nitelikte olduğu sonucuna varıldığından, 28/03/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 22 inci maddesinin 3 üncü fıkrası gereğince, 17 adet şikâyet dosyasının 2014/2392 sayılı şikâyet dosyası altında birleştirilmesine karar verilmiştir.

2) Şikâyet başvurularının karara bağlanması için 28/03/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 41/1a maddesi ile İmza Yetkileri Yönergesinin 7'nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi uyarınca, şikâyetin

incelenmesine ve araştırılmasına geçilmiş; 2014/2392 şikâyet no, 04/08/2014 karar nolu Tavsiye önerisiyle Kamu Başdenetçisine sunulmuştur.

B. Ön İnceleme Süreci

3) Yapılan ön inceleme neticesinde; şikâyet konusunun Kurumumuzun görev alanına girdiği, şikâyetçinin menfaat ihlali koşulunu taşıdığı, şikâyetin süresinde yapıldığı ve diğer ön inceleme konularında da bir eksiklik bulunmadığı, ancak idari başvuru yollarının tüketilmediği anlaşılmıştır. Bununla birlikte şikâyet başvurusunun, 26 Mayıs-4 Haziran 2014 tarihleri arasında başvuruları alınan, 2014 Yılı Meslek Yüksekokulları İle Açıköğretim Ön Lisans Programları Mezunlarının Lisans Öğrenimine Dikey Geçiş Sınavı (DGS) Kılavuzunda yer alan düzenlemenin geri alınması (iptali) talebini içermesi, sınav tarihinin 19 Temmuz 2014 olması ve sınav sonuçlarının ÖSYM tarafından açıklanmasını müteakip, kılavuzda yer alan esaslara göre ÖSYM'nin ilan edeceği takvime göre adayların tercih yapacak olması nedeniyle, kılavuzda yer alan düzenleme sonucu adayların telafisi güç veya imkânsız zararlarla karşılaşma ihtimali bulunmaktadır. Bu nedenle 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 17. maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca idari başvuru yollarının tüketilmesi koşulu aranmadan inceleme ve araştırma aşamasına geçilmiştir.

II-OLAY VE OLGULAR

A. Şikâyetçinin Konu Hakkındaki Açıklamaları ve İddiaları

4) Şikâyetçiler;

Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığının resmi web sayfasında ilan edilen 2014 Dikey Geçiş Sınavı (DGS) Kılavuzunun Tablo-1'de Yer Alan Yükseköğretim Lisans Programlarının Koşul ve Açıklamaları Başlığı altında "Bk. 900. Bu programı, örgün/uzaktan eğitim adalet ön lisans programından mezun olanlar/mezun olacaklar tercih edebileceklerdir. Açıköğretim adalet ön lisans programı ile adalet meslek eğitimi ön lisans programından mezun olanlar/mezun olacaklar (Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Adalet (Açıköğretim) ile Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Adalet Meslek Eğitimi Ön Lisans Programı ve Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Adalet (Açıköğretim)) tercih edemezler. Tercih edip yerleştirilseler bile ilgili Üniversite tarafından programa kayıtları yapılmaz." koşulunun yer aldığını, bu koşul ile farklı kontenjan türünün oluşturularak bunlardan birini tercih etmelerinin istendiğini ve diğerinin engellendiğini, ancak örgün öğretim okuyanlara iki kontenjandan da tercih hakkı verildiğini ve onlara iki kat kontenjan hakkı tanındığını, örgün eğitim adalet okuyanlar sadece kendi aralarında yarışacakken, açıköğretim adalet okuyanların ise hem örgün hem de açıköğretim öğrencileri arasında yarışacaklarını, bazı devlet üniversitelerinin Hukuk Fakültesi kontenjanına sadece örgün ve uzaktan eğitim ön lisans mezunlarının başvurabildiğini, Anayasanın eşitlik ilkesi gereğince aynı niteliğe sahip iki diplomayı birbirinden ayrı konumlandırmanın mümkün olmadığını, uzaktan eğitim mezunlarına tanınan bir hakkın açıköğretim mezunlarına tanınmamasında hiçbir kamu yararının bulunmadığını belirterek, binlerce kişinin mağduriyetine yol açacak mevzuata aykırı bu işlemin iptalini talep etmektedir.

B. İdarenin Şikâyete İlişkin Açıklamaları

5) Şikayet edilen idareler Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı ile Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığından 03/06/2014 tarih ve-.... sayılı yazılar ile bilgi ve belge istenilmiş olup, adı geçen idarelerden Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığının 25/06/2014 tarih vesayılı, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığının ise 04/07/2014 tarih ve sayılı yazısı ekinde talep edilen bilgi ve belgeler gönderilmiş; hukuki açıklamalarda bulunulmuştur.

6) Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı belirtilen yazısında,

2014 Meslek Yüksekokulları İle Açıköğretim Önlisans Programları Mezunlarının Lisans Öğrenimine Dikey Geçiş Sınavı (DGS) Kılavuzunda da belirtildiği üzere "Tablo-1'de Yer Alan Yükseköğretim Lisans Programlarının Koşul ve Açıklamaları" kısmında yer alan "BK.900" kod numaralı açıklama ile "TABLO-1. Merkezi Yerleştirme İle Dikey Geçiş Yapılacak Yükseköğretim Lisans Programları" kısmında koşullar sütununda yer alan 900 kod numaralı koşulun mevzuat gereğince tamamen Yükseköğretim Kurulunca belirlendiğini, söz konusu koşulun düzenlenmesi hususunda karar alma yetkisi bulunmayan Merkezin bu sınav açısından yalnızca uygulayıcı bir kurum olduğu, 6114 sayılı Kanunun 7.maddesinin 7.fıkrasında Yükseköğretim ile ilgili sınavların Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde yapılacağını belirtildiğini, 6114 sayılı Kanunun 3.maddesinde verilen yetki çerçevesinde Açıköğretim Önlisans Programları Mezunlarının Lisans Öğrenimine Dikey Geçiş Sınavı (DGS) Kılavuzunun Merkezce hazırlandığını, Kılavuzun 20. Sayfasındaki Tablo-1 İle İlgili Açıklamalar başlıklı bölümün 2. Maddesinde, " Bu tabloda yükseköğretim lisans programları için belirtilen kontenjanlar ve koşullar Yükseköğretim Kurulunca saptanmıştır." ifadesinin yer aldığını, Meslek Yüksekokulları ve Açıköğretim Ön Lisans Programları Mezunlarının Lisans Öğrenimine Devamları Hakkında Yönetmeliğin 5. Maddesi gereğince meslek yüksekokulu ve açıköğretim ön lisans mezunlarından örgün öğretim lisans mezunlarına dikey geçiş yapılacak programları ve bu programların kontenjanlarını belirlemeye dikey geçiş yapılacak üniversitelerin görüş ve önerileri de dikkate alınarak Yükseköğretim Kurulunca belirleneceğinin ve ilan edileceğinin hükmünün bulunduğunu, Yönetmeliğin 6. Maddesi gereğince de ÖSYM'nin kılavuz hazırladığını ve bu kılavuzun Yükseköğretim Kurulunun onayı ile yürürlüğe girdiğini, Yönetmeliğin 5. Maddesi amir hükmüne uygun olarak alınan Yükseköğretim Kurulu kararı gereğince "Tablo-1'de Yer Alan Yükseköğretim Lisans Programlarının Koşul ve Açıklamaları" kısmında yer alan "BK.900" kod numaralı açıklama ile "TABLO-1. Merkezi Yerleştirme İle Dikey Geçiş Yapılacak Yükseköğretim Lisans Programları" kısmında koşullar sütununda yer alan 900 kod numaralı koşullarda mevzuata ve hukuka aykırılık bulunmadığı, belirtilmiştir.

7) Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı 04/07/2014 tarih ve sayılı yazısında; 2000 yılından bu yana Meslek Yüksekokulları ve Açıköğretim Ön Lisans Programları Mezunlarının Lisans Öğrenimine Devamları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik uyarınca, Yükseköğretim Kurulu tarafından alınan kararla Dikey Geçiş Sınavının düzenlendiğini, mevcut sistemde Adalet önlisans programından mezun olanların hukuk lisans programına geçiş yapabildiklerini, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi bünyesinde

Adalet Önlisans Programının açılmasıyla birlikte AÖF Adalet önlisans eğitiminin binlerce lisans mezunu tarafından asıl amacından farklı şekilde DGS ile hukuk fakültelerine geçiş aracı ve bir basamak olarak görüldüğünü, AÖF Adalet önlisans programına iki yolla girildiğini, ilkinin ÖSYS ile merkezi yerleştirme yoluyla olduğunu, 2011 yılına kadar bu programa kontenjan sınırı olmadan 140 puan barajını aşan her adayın yerleştiğini, 2013 yılında kontenjanın 5000 ile sınırlandırıldığını, ikinci yol olarak ise ön lisans/lisans programlarına devam edenler ya da mezun olanların ikinci üniversite hakkında yararlanarak AÖF Adalet önlisans programına başvurularıyla olduğunu, örgün Adalet önlisans programlarına Adalet Meslek Lisesi mezunlarının sınavsız geçebildiğini ve hala boş kontenjan var ise bu kontenjanlara diğer lise mezunlarının YGS puanlarına göre merkezi olarak yerleştirildiğini, 2014 yılında 15.051 AÖF Adalet, 3.624 Örgün Adalet mezunu olmak üzere 18.675 adayın DGS'ye başvurduğunu, DGS'nin başka hiçbir programında görülmeyen bu yığılmayla örgün adalet programlarında okuyan adayların hukuk fakültelerine geçiş yapabilmek için açıköğretim sisteminde kolaylıkla yüksek ortalama tutturarak adaylarla rekabet etmek zorunda kaldığını, örgün eğitim yapanların zor bir eğitim sürecinden geçtiğini ve ders içeriklerinin ağır, sınavların ise açık uçlu yapıldığını, örgün adalet sistemlerinde bölüm birincilerinin dahi ancak 2.6-2.9 ile mezun olup 80 üzerinden 50-55 ön lisans başarı puanı (ÖBP) alırken AÖF adalet ön lisans programında yüzlerce adayın 4.00 diploma notuyla mezun olup 80 tam ÖBP puanına sahip olduklarını, AÖF adalet mezunlarının hem lisans mezunu olmaları hem de bu denli yüksek diploma notuna sahip olmalarından dolayı 2012 yılından bu yana DGS eşit ağırlık sıralı listenin ilk 1000'inin neredeyse AÖF adalet mezunlarından oluştuğunu, AÖF adalet mezunlarının önemli bir kısmının esasen başka bir lisans diplomasına sahip olduklarını ve başka alanda istihdam edilebilmelerinin zaten mümkün olduğunu, bu koşullar altında kontenjan artışlarının da örgün adalet mezunları için bir anlamının olmadığını, bu koşullar altında artık örgün adalet meslek yüksek okulunda okumanın hiçbir cazibesinin kalmadığı gibi buralarda okuyan adayların asla gideremeyeceği bir dezavantaja dönüşmeye başladığını, eşitlik ilkesinin her zaman herkesin aynı kurallara bağlı olacağı anlamına gelmediğini, haklı nedenler söz konusu olduğu olduğunda pozitif ayrımcılık çerçevesinde genel eşitlik kuralına istisnalar getirilebildiğini, Yükseköğretim Genel Kurulunda hukuk fakültelerinin kontenjanlarının bir kısmını sadece örgün adalet ön lisans programlarının tercih edebilecekleri lisans programlarının yer aldığı DGS Kılavuz Taslağı uygun görülerek yayınlanmasına karar verildiğini ve bu düzenlemenin sadece devlet üniversitelerinde geçerli olduğunu, belirtmiştir.

C. Olaylar

8) Yükseköğretim Genel Kurulunun 17/04/2014 tarih ve 2014..... no.lu kararıyla, 2014-2015 eğitim-öğretim yılına ait Dikey Geçiş alanları ve kontenjanlarına ilişkin açıklamalar ve tabloların incelenmeleri neticesinde Genel Kurul tarafından söz konusu alanlar ve kontenjanlar ile ilgili olarak yapılan değişikliklerin ÖSYM tarafından düzenlenerek DGS Kılavuzu haline getirilerek yayınlanmasına ve söz konusu kılavuzun redaksiyonu için Yürütme Kuruluna yetki verilmesine karar verilmiştir.

9) Yükseköğretim Kurulu Başkanlığının 30/04/2014 tarih ve sayılı yazısıyla, 2014-2015 eğitim-öğretim yılına ait Dikey Geçiş alanları ve kontenjanlarına ilişkin açıklamalar ve tabloların 17/04/2014 tarihli Yükseköğretim Genel Kurulu toplantısında incelenmeleri neticesinde Genel Kurul tarafından söz konusu alanlar ve kontenjanlar ile ilgili olarak yapılan

değişikliklerin ÖSYM tarafından düzenlenerek DGS Kılavuzu haline getirilerek yayınlanmasına ve söz konusu kılavuzun redaksiyonu için Yürütme Kuruluna yetki verilmesine karar verildiği, Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığına bildirilmiştir.

10) Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığınca Yükseköğretim Kurulu kararı gereğince 2014 Yılı Meslek Yüksekokulları ile Açıköğretim Önlisans Programları Mezunlarının Lisans Öğrenimine Dikey Geçiş Sınavı (DGS) Kılavuzu hazırlanarak ÖSYM'nin resmi internet adresinde yayımlanmıştır.

11) Şikâyetçiler, Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığının resmi web sayfasında ilan edilen 2014 Dikey Geçiş Sınavı (DGS) Kılavuzunun Tablo-1'de Yer Alan Yükseköğretim Lisans Programlarının Koşul ve Açıklamaları Başlığı altında "Bk. 900." Koşulunun iptali talebiyle Kurumumuza şikayet başvurusunda bulunmuşlardır.

D. Kamu Denetçisinin İnceleme ve Araştırma Bulguları

12) Kamu Denetçisi tarafından şikayet edilen idareler olan Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı ile Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığından 03/06/2014 tarih ve-.... sayılı yazılar ile bilgi ve belge istenilmiş olup, adı geçen idarelerden Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığının 25/06/2014 tarih ve sayılı, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığının ise 04/07/2014 tarih ve sayılı yazısı ekinde talep edilen bilgi ve belgeler gönderilmiş; hukuki açıklamalarda bulunulmuştur.

13) Konunun inceleme ve araştırma safhasında; idarelerden şikayet başvurularına ilişkin istenen bilgi ve belgelerle şikayet dosyası içinde yer alan evraklar incelenmiş, elde edilen bilgiler, geçerli mevzuat hükümleri değerlendirilerek rapor hazırlanmıştır.

III-HUKUKİ DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

A-İlgili Mevzuat

14) Anayasanın " Kanun Önünde Eşitlik" başlıklı 10. maddesinde, Herkesin, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşit olduğu, Devlet organlarının ve idare makamlarının bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorunda oldukları, **Eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi başlık 42. maddesinde** kimsenin, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamayacağı,

15) Birleşmiş Milletler (BM) İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin 21. maddesinin 2.fıkrasında, herkesin ülkesinin kamu hizmetlerinden eşit olarak yararlanma hakkı olduğu, **Beyannamenin 26. maddesinin 1. fıkrasında** herkesin eğitim hakkına sahip olduğu, yükseköğretimin, yeteneklerine göre herkese tam bir eşitlikle açık olması gerektiği,

16) BM Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşmesinin 13. maddesinin 2. fıkrasının c bendinde, sözleşmeye taraf devletlerin, eğitim hakkının tam olarak gerçekleştirilmesi amacı ile yükseköğretimin kişisel yetenek temelinde herkese eşit derecede açık olması sağlanacağı hususunu kabul ettiğinin ifade edildiği,

17) 2547 sayılı kanunun "Ana İlkeler" başlıklı 5.maddesinin "e" bendinde, yükseköğretimde imkan ve fırsat eşitliğini sağlayacak önlemler alınacağı,

17.1) "Yükseköğretim Kurulunun Görevleri" başlıklı 7. Maddesinin "e" bendinde, yükseköğretim kurumlarında eğitim - öğretim programlarının asgari ders saatlerini ve sürelerini, öğrencilerin yatay ve dikey geçişleriyle ve yüksekokul mezunlarının bir üst düzeyde öğrenim yapmalarına ilişkin esasları Üniversitelerarası Kurulun da görüşlerini alarak tespit etmenin Yükseköğretim Kurulunun görevleri arasında olduğu,

17.2) "Yükseköğretime Giriş ve Yerleştirme" başlıklı 45. Maddesinin "a" fıkrasında Yükseköğretim kurumlarına giriş ve yerleştirme işlemlerinin imkân ve fırsat eşitliğini sağlayacak tedbirleri almak kaydıyla, Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen usul ve esaslara göre yapılacağı, **"e" fıkrasında** önlisans mezunları için, ilişkili lisans programlarında belirlenmiş kontenjanın yüzde onunu geçmeyecek şekilde Yükseköğretim Kurulunun kararı ile her yıl dikey geçiş kontenjanı ayrılacağı,

18) 6114 sayılı Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 3. maddesinin 2.fıkrasının "i" bendinde görev, yetki ve sorumluluk alanına giren konularda idari düzenlemeler yapmak ve kılavuzlar hazırlamanın ÖSYM'nin görevleri arasında olduğu, **"Sınavlara İlişkin Hükümler" bölümünün "Genel İlkeler" başlıklı 7.maddesinin 7. fıkrasında,** Yükseköğretim ile ilgili sınavların Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde yapılacağı,

19) 06/11/1982 tarih ve 17860 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Açık Yükseköğretim Yönetmeliğinin 13. maddesinde, açıköğretim öğrencileri ile aynı öğretim programına göre örgün öğretim öğrencileri arasında öğrenci hakları bakımından fark bulunmadığı gibi her iki yoldan mezun olanların eşit hak ve yetkilere sahip olacağı,

20) 19/02/2002 tarih ve 24676 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Meslek Yüksekokulları ve Açıköğretim Ön Lisans Programları Mezunlarının Lisans Öğrenimine Devamları Hakkında Yönetmeliğin "Amaç" başlıklı 1.maddesinde yönetmeliğin amacının, meslek yüksekokulları ve açıköğretim önlisans programlarından mezun olan başarılı öğrencilerin örgün öğretim ve açıköğretim lisans programlarına dikey geçiş yapmaları ve yerleştirilmeleriyle ilgili esas ve usulleri belirlemek olduğu,

20.1) "Kapsam" başlıklı 2.maddesinde, yönetmeliğin kapsamının, meslek yüksekokulları ile açıköğretim önlisans programlarını başarı ile tamamlamış öğrencilerin, örgün öğretim ve açıköğretim lisans programlarına dikey geçiş yapmalarına ilişkin esaslar olduğu,

20.2) "Kontenjan" başlıklı 5.maddesinde, meslek yüksekokulları ile açıköğretim ön lisans programlarından mezun olanların, bitirdikleri alanların devamı niteliğindeki lisans programlarına dikey geçiş yapmaları amacı ile lisans programlarında kontenjan ayrılacağı, bu kontenjanların, sınavsız olarak meslek yüksekokulları programlarına devam ederek mezun olan öğrencilerin yüzde onundan az olamayacağı, meslek yüksekokulu ve açıköğretim ön lisans mezunlarından örgün öğretim lisans programlarına dikey geçiş yapmak üzere başvurma şartlarını taşıyanlar için hangi lisans programlarının açılacağı, açılacak lisans programlarına meslek yüksekokulları ve açıköğretimin hangi programını bitirenlerin başvurabileceği, bu programların kontenjanları ve programlara yapılacak yerleştirmede kullanılacak puan türleri,

dikey geçiş yapılacak üniversitelerin görüş ve önerileri de dikkate alınarak Yükseköğretim Kurulu'nca belirleneceği ve ilan edileceği,

20.3) "Sınav Kılavuzu ve Başvuru İşlemleri" başlıklı 6. maddesinde, 1, meslek yüksekokulu ve açıköğretim önlisans mezunları ile o yıl son sınıfta olup staj dışındaki mezuniyet şartlarını yerine getirenlerin hangi lisans programlarına dikey geçiş için başvurabileceklerini, bu programların koşullarını ve bu programlara alınacak öğrenci sayılarını gösteren bir kılavuz hazırlayacağı, bu kılavuzda, adayların nasıl başvurabilecekleri, lisans programı tercihlerini nasıl yapacakları, sınav, değerlendirme ve yerleştirme işlemleri, meslek yüksekokulu müdürlükleri ve açıköğretim önlisans programlarının bağlı olduğu birimlerce yürütülecek işlemlerle ilgili ilke ve kuralların yer alacağı, bu kılavuzun, Yükseköğretim Kurulunun onayı ile yürürlüğe gireceği,

21) 2014 Yılı Meslek Yüksekokulları ile Açıköğretim Önlisans Programları Mezunlarının Lisans Öğrenimine Dikey Geçiş Sınavı (DGS) Kılavuzunun giriş bölümünde kılavuzun, Yükseköğretim Kurulu kararları doğrultusunda hazırlandığı, sınava başvuran adayların Kılavuzda ve ilgili mevzuatta yer alan düzenlemeleri kabul etmiş sayılacakları,

21. 1)Kılavuzun Tablo.1 ile İlgili Açıklamalar Bölümünün 2. maddesinde, bu tabloda yükseköğretim lisans programları için belirtilen kontenjanlar ve koşulların Yükseköğretim Kurulunca saptandığı,

21.2) Kılavuzun "Tablo-1'de Yer Alan Yükseköğretim Lisans Programlarının Koşul ve Açıklamaları" kısmında yer alan "BK.900" kod numaralı açıklama ile "TABLO-1. Merkezi Yerleştirme İle Dikey Geçiş Yapılacak Yükseköğretim Lisans Programları" kısmında koşullar sütununda yer alan 900 kod numaralı koşulda " Bk. 900. Bu programı, örgün/uzaktan eğitim adalet önlisans programından mezun olanlar/mezun olacaklar tercih edebileceklerdir. Açıköğretim adalet önlisans programı ile adalet meslek eğitimi önlisans programından mezun olanlar/mezun olacaklar (Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Adalet (Açıköğretim) ile Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Adalet Meslek Eğitimi Ön Lisans Programı ve Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Adalet (Açıköğretim)) tercih edemezler. Tercih edip yerleştirilseler bile ilgili Üniversite tarafından programa kayıtları yapılmaz." ifadesi, yer almaktadır.

B-Şikâyet Konusuna İlişkin Uygulamalar

22) Şikâyet konusuna benzer konularda verilen yargı kararları aşağıda yer almaktadır.

I- Anayasa Mahkemesi'nin 07/02/2008 tarih ve E:2004/30, K:2008/55 sayılı kararında, 5682 sayılı Pasaport Kanunu'nun 14.maddesinin (A) bendinin beşinci fıkrasında yer alan "...yine yanında yaşayıp reşit bulunmayan erkek çocuklarına da ..." ibaresinin; "...Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devletinin, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık, yasaların üstünde yasa koyucunun da uyması gereken temel hukuk ilkelerinin ve Anayasa'nın bulunduğunun bilincinde olan devlet olduğu, Anayasa'nın 10. maddesinde öngörülen "yasa önünde eşitlik

ilkesi"nin amacının, aynı durumda bulunan kişilerin yasalara aynı işlemlerle bağlı tutulmalarını sağlamak ve kişilere yasalar karşısında ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemek olduğu, bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitliğin çiğnenmesinin yasaklandığı, bu yasağın, ayrıcalıklı kişi ve toplulukların yaratılmasını engellediği, durum ve konumlarındaki özelliklerin, kimi kişiler ve topluluklar için değişik kuralları gerekli kılabileceği, ancak kişisel nitelikleri ve durumları özdeş olanların farklı kurallara tabi tutulmalarının Anayasa'nın eşitlik ilkesine aykırılık oluşturduğu, hususi damgalı pasaport sahibi olan kişilerin kız ve erkek çocuklarının aynı hukuki durumda oldukları, aynı durumda bulunan kişilerin yasaların öngördüğü haklardan aynı esaslara göre yararlandırılmaları ya da yararlandırmamalarının eşitlik ilkesinin gereği olduğu, itiraz konusu 5682 sayılı Yasa'nın 14.maddesinin (A) bendinin beşinci fıkrası uyarınca kız çocukları hususi damgalı pasaport sahibi ile birlikte yaşadıkları, çalışmadıkları ve evlenmedikleri sürece hususi damgalı pasaporttan yararlanabilme olanağına sahip olmalarına karşın, aynı durumda bulunan erkek çocukların bu imkandan ancak reşit olana kadar yararlanabilmelerinin cinsiyetler arasında eşitlik ilkesine ve Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı olduğu..." gerekçesiyle iptaline karar verilmiştir.

II- Anayasa Mahkemesinin 20/03/2008 tarih ve E: 2006/109, K: 2008/82 sayılı kararında, Anayasanın 10. Maddesinde; herkesin, dil, ırk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetmeksizin kanun önünde eşit olduğunun vurgulandığı, Devlet organları ve idari makamların bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorunda olduğu eşitlik ilkesi ile birbiriyle aynı durumda olanlara aynı kuralların uygulanmasının sağlanmasının amaçlandığı, aynı hukuksal durumda olanlar için yapılan farklı düzenlemelerin Anayasanın eşitlik ilkesine aykırılık oluşturduğuna, karar verilmiştir.

III- Danıştay 10.Dairesinin 14/6/2011 tarih ve E:2007/5427, K:2011/2289 sayılı kararında, hukukun üstünlüğünün egemen olduğu bir devlette hukuk güvenliğinin sağlanmasının hukuk devleti ilkesinin yerine getirilmesi zorunlu koşullardan olduğu, yapılan düzenlemelerde istikrar, belirlilik ve öngörülebilirlik göz önünde bulundurularak hukuki güvenliğin sağlanacağı, bireyin insan olarak varlığının korunmasını amaçlayan hukuk devletinde vatandaşların hukuk güvenliğinin sağlanmasının zorunlu olduğu, Devletin açık ve belirgin hukuk kurallarını yürürlüğe koyarak bunları uyguladığı zaman hukuk güvenliğinin sağlanacağı, "Haklı beklentinin, yönetimin bir düzenleyici işlemine veya bir taahhüdüne veyahut uzun süren bir uygulamasına güvenerek olsun, bireylerin çıkarlarına ya da lehlerine olan bir sonuca ulaşabileceklerini ümit etmeleri" olduğu,

İdarelerin, kendi görev alanlarını ilgilendiren yasa ve tüzüklerin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, her zaman yönetmelik, tebliğ, genelge çıkarabilme ve bu düzenlemelerle, değişen koşullar dikkate alınarak, daha önceki düzenlemeler ile doğmuş bulunan objektif hukuki durumları, ileriye yönelik olarak yürürlükten kaldırma yetkisine sahip buldukları, ancak idarelerin, bu konudaki yetkilerini kullanırken önceki düzenlemeler kapsamında kişilerin kazanılmış haklarını ve haklı beklentilerini korumak zorunda oldukları, bu durumun, hukuk güvenliğinin ve hukuki istikrarın sağlanması açısından vazgeçilmez nitelikte olduğuna karar verilmiştir.

C- Kamu Denetçisinin Kamu Başdenetçisine Önerisi

23) Kamu Denetçisi inceleme ve araştırma sonucunda; konuyu düzenleyen mevzuat hükümleri gereğince, idarenin kılavuzla getirmiş olduğu düzenlemenin, üst hukuk normlarına aykırılık taşıması, Anayasa, Uluslararası Sözleşmeler ve Yükseköğretim mevzuatında yer alan eğitim öğretim hakkının ihlaline yol açması ve eğitimde fırsat eşitliğini ortadan kaldırması, Anayasanın Hukuk Devleti ve eşitlik ilkesine aykırı olması, adayların hukuka uygun haklı beklentilerini yok etmesi, yapılan düzenlemenin makul sınırların dışına çıkıp orantısızlığa yol açarak iyi yönetim ilkelerine de aykırı olması sebebiyle, idarenin işleminin hukuka ve hakkaniyete aykırı olduğunu, hukuka ve hakkaniyete aykırı olan düzenlemenin geri alınması veyahut düzenlemenin değiştirilerek, adalet meslek yüksekokulu mezunu adaylar ile açıköğretim adalet ön lisans mezunu adaylar arasında sınava başvuran aday sayısının dikkate alınarak, toplam kontenjan sayısı ile sınava başvuran aday sayısının oranlanması suretiyle her iki grup için ayrı ayrı yeni kontenjan sayılarının belirlenmesi yönünde işlem tesis edilmesi hususunda Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına tavsiyede bulunulmasına karar verilmesi önerisinde bulunmuştur.

D- Hukuka ve Hakkaniyete Uygunluk Yönünden Değerlendirme ve Gerekeç

24) 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun Yükseköğretim Kurulunun Görevleri" başlıklı 7. Maddesinin "e" bendiyle, yükseköğretim kurumlarında eğitim - öğretim programlarının asgari ders saatlerini ve sürelerini, öğrencilerin yatay ve dikey geçişleriyle ve yüksekokul mezunlarının bir üst düzeyde öğrenim yapmalarına ilişkin esasları Üniversitelerarası Kurulun da görüşlerini alarak tespit etmek görevi Yükseköğretim Kuruluna verilmiş olup, "Yükseköğretime Giriş ve Yerleştirme" başlıklı 45. Maddesinin "e" fıkrasında önlisans mezunları için, ilişkili lisans programlarında belirlenmiş kontenjanın yüzde onunu geçmeyecek şekilde Yükseköğretim Kurulunun kararı ile her yıl dikey geçiş kontenjanı ayrılabilmesi belirtilmiştir; 6114 sayılı Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun "Sınavlara İlişkin Hükümler" bölümünün "Genel İlkeler" başlıklı 7.maddesinin 7. fıkrasında, Yükseköğretim ile ilgili sınavların Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde yapılacağı, hükümlerine yer verilmiştir.

25) 2547 sayılı Kanunun 7. Maddesinin "e" fıkrası ve 45.maddesinin "e" fıkrasının verdiği yetkiye dayanarak çıkarılan 19.02.2002 tarih ve 24676 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Meslek Yüksekokulları ve Açıköğretim Ön Lisans Programları Mezunlarının Lisans Öğrenimine Devamları Hakkında Yönetmeliğin 1.maddesinde meslek yüksekokulları ve açıköğretim ön lisans programlarından mezun olan başarılı öğrencilerin örgün öğretim ve açıköğretim lisans programlarına dikey geçiş yapmaları ve yerleştirilmeleriyle ilgili esas ve usulleri belirlemenin yönetmeliğin amacı olduğu; 2.maddesinde, meslek yüksekokulları ile açıköğretim ön lisans programlarını başarı ile tamamlamış öğrencilerin, örgün öğretim ve açıköğretim lisans programlarına dikey geçiş yapmalarına ilişkin esasların yönetmeliğin kapsamını belirlediğine yer verildikten sonra, 5.maddesinde, meslek yüksekokulu ve açıköğretim ön lisans mezunlarından örgün öğretim lisans mezunlarına dikey geçiş yapılacak programları ve bu programların kontenjanlarını dikey geçiş yapılacak üniversitelerin görüş ve

önerileri de dikkate alınarak Yükseköğretim Kurulunca belirleneceği ve ilan edileceği düzenlemelerine yer verilmiştir.

26) Söz konusu yönetmelik hükümlerinde meslek yüksekokulları mezunları ve açıköğretim önlisans mezunlarının örgün öğretim ve açıköğretim lisans programlarına dikey geçiş yapmaları ile ilgili genel kurallar düzenlenmiş; dikey geçiş açılacak programları ve bu programların kontenjanlarını belirleme konusunda Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına yetki verilmiştir.

27) 2014 Yılı Meslek Yüksekokulları ile Açıköğretim Önlisans Programları Mezunlarının Lisans Öğrenimine Dikey Geçiş Sınavı (DGS) Kılavuzunun "Tablo-1'de Yer Alan Yükseköğretim Lisans Programlarının Koşul ve Açıklamaları" kısmında yer alan "BK.900" kod numaralı açıklama ile "TABLO-1. Merkezi Yerleştirme İle Dikey Geçiş Yapılacak Yükseköğretim Lisans Programları" kısmında koşullar sütununda yer alan 900 kod numaralı koşulda " Bk. 900. Bu programı, örgün/uzaktan eğitim adalet ön lisans programından mezun olanlar/mezun olacaklar tercih edebileceklerdir. Açıköğretim adalet ön lisans programı ile adalet meslek eğitimi ön lisans programından mezun olanlar/mezun olacaklar (Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Adalet (Açıköğretim) ile Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Adalet Meslek Eğitimi Ön Lisans Programı ve Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Adalet (Açıköğretim)) tercih edemezler. Tercih edip yerleştirilseler bile ilgili Üniversite tarafından programa kayıtları yapılmaz." ifadesi yer almaktadır.

28) Bu koşul devlet üniversitelerinin hukuk fakültesi kontenjanlarıyla ilgili olup, aynı üniversitenin hukuk fakültesi kontenjanlarında ikili bir ayrıma gidildiği, adalet meslek yüksekokulu mezunlarına her iki tür kontenjan için de tercihte bulunma hakkı verilmişken, açıköğretim adalet önlisans mezunlarına ise bu kontenjanlardan sadece bir tanesine başvurma hakkı verildiği anlamını taşımaktadır. Örneğin, Üniversitesi Hukuk Fakültesi program koduna ayrılan kontenjan sayısı 9,program koduna ayrılan kontenjan sayısı ise yine 9 "dur. program kodunun açıklamalar kısmında "Bkz.900" koşulu bulunmaktadır. Bu koşul yer almasa hem açıköğretim ön lisans mezunları hem adalet meslek yüksekokulu mezunları toplam 18 kontenjan için tercih yapabileceklerdir. Bu koşulun konulmasıyla, açıköğretim adalet ön lisans mezunları ""Bk. 900" koşulunun yer aldığı program kodu için tercihte bulunmayacaklar, sadece program koduna tercihte bulunabileceklerdir. Daha açık ifadeyle açıköğretim adalet önlisans mezunları sadece 9 adet kontenjan için başvuruda bulunabilecekken, adalet meslek yüksekokullu mezunları toplam 18 kontenjan için de tercih yapabileceklerdir.

29) 2547 sayılı Kanun ve bahsi geçen yönetmelik hükümlerinde, meslek yüksekokulları mezunları ve açıköğretim önlisans mezunlarının örgün öğretim ve açıköğretim lisans programlarına dikey geçiş yapmaları hususu bir bütün ve aynı şekilde değerlendirilerek kontenjan ve diğer hususlara ilişkin olmak üzere bunlar için farklı düzenlemeler yapılabileceğine ilişkin herhangi bir ayrıma yer verilmemiştir.

30) Mevzuatta her ne kadar Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına dikey geçiş ile ilgili kontenjan ve diğer hususları belirleme konusunda yetki verilse dahi, yasa ve yönetmelik hükümlerinde açıköğretim önlisans mezunlarının lisans programlarına başvurusuyla ilgili örgün meslek yüksekokulları mezunlarından farklı olarak herhangi bir kısıtlayıcı hüküm

bulunmamaktadır. İdarelerin düzenleyici işlemlerinin üst hukuk normlarına aykırı olamayacağı hususu Anayasal bir zorunluluk olup, idareler düzenleyici işlem tesis ederken üst hukuk normlarının çizdiği çerçeveye göre hareket etmek zorundadır. Bu nedenle kontenjan konusunda kılavuzla getirilen düzenlemenin, üst hukuk normlarının belirlediği çerçevenin dışına çıkarak kanun ve yönetmelikte öngörülmeleyen kısıtlayıcı hüküm içermesi sebebiyle, söz konusu işlemde hukuka uygunluk bulunmamaktadır.

31) Anayasanın Eğitim ve Öğrenim Hakkı ve Ödevi başlıklı 42. maddesinde kimsenin, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılmayacağı hükmüne yer verilerek, bu hüküm ile Devletin, eğitim ve öğretim alanında "fırsat eşitliğini" gerçekleştirme anlayışı ile hareket etmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bu kuralın Anayasa'ya konulmasının amacı, hangi düzeyde olursa olsun eğitim ve öğretimin engellenmeyip aksine teşvik edilmesidir. Eğitim ve öğretim alanında fırsat eşitliği anlayışı ile hareket etmesi ve fırsat eşitliğini sağlayacak tedbirleri alması, Devletin Anayasal bir görevi olup, yükseköğretimde fırsat eşitliğinin gerçekleştirilmesi konusunda 2547 sayılı kanunun "Ana İlkeler" başlıklı 5.maddesinin "e" bendinde yer alan hükümlerle Yükseköğretim Kuruluna yetki ve sorumluluk verilmiştir.

32) 06/11/1982 tarih ve 17860 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Açık Yükseköğretim Yönetmeliğinin 13. Maddesine göre açıköğretim öğrencileri ile aynı öğretim programına göre örgün öğretim öğrencileri arasında öğrenci hakları bakımından fark bulunmadığı belirtilerek, her iki yoldan mezun olanların eşit hak ve yetkilere sahip olacağı, açıkça vurgulanmıştır.

33) Anayasanın 2. maddesinde öngörülen Hukuk Devleti; insan haklarına saygılı, bu hakları koruyan, toplum yaşamında adalete, eşitliğe uygun bir hukuk düzeni kuran ve bu düzeni sürdürmekle kendini yükümlü sayan, bütün davranışlarında Anayasa ve hukuk kurallarına uyan, işlem ve eylemleri yargı denetimine bağlı olan devlettir. Hukuk devleti ilkesi, devletin tüm faaliyetlerinde hukukun egemen olmasını amaçlar. Bu amacın gerçekleşmesi için, yapılan düzenlemelerde adalet ve hakkaniyet ölçülerinin dikkate alınması gerektiği gibi, hukuk güvenliğinin de sağlanması ve evrensel hukuk ilkelerinin de göz önünde tutulması gereklidir.

34) İdareler, kendi görev alanlarını ilgilendiren yasa ve tüzüklerin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, her zaman yönetmelik, tebliğ, genelge çıkarabilme ve diğer düzenleyici işlemleri tesis etme yetkisine sahiptir. Düzenleyici işlem yapma yetkisine sahip idarî makamların, düzenleyici işlem ile getirilen kuralların öngörülebilir, hukuka ve haklı beklentilere uygun, bireyin kanunî hakları ile hukukî istikrarı gözetilen, Anayasanın 10 uncu maddesindeki kanun önünde eşitlik ilkesinin gereği olarak, aynı şartları taşıyanlara aynı şekilde davranan ve ayrımcılığa yol açmayacak şekilde olmasına dikkat etmeleri gerekir.

35) Anayasa Mahkemesinin çok sayıda kararında da belirtildiği üzere, Anayasanın 10. maddesinde ifadesini bulan eşitlik ilkesi, birbiriyle aynı hukuki durumda olanlara veya olması gerekenlere ayrı kuralların uygulanmasını ve ayrıcalıklı kişi ve toplulukların yaratılmasını engellemektedir. Anayasa'nın 10. maddesinde yer verilen eşitlik ilkesi ile eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmektedir. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin kanunla aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak ve kişilere kanunlar karşısında ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak kanun karşısında eşitliğin ihlali yasaklanmıştır. Zorunlu ve istisnai hallerde belli kesimler için uygulanan pozitif ayrımcılık dışında eşitlik

ilkesi uyarınca hukuki nitelikleri ve durumları benzer olanlar arasında değişik uygulamalar yapılamaz ve aynı durumda bulunanlar için farklı düzenlemelere gidilmesi bu ilkeye aykırılık oluşturur. Anayasamızın 10 uncu maddesinde yer alan eşitlik ilkesinin görünümlerinden biri de düzenli idare ilkesidir. Düzenli idare ilkesi; idarenin düzenleme yapma yetkisine sahip olduğu alanlarda, bu alanları tüzük, yönetmelik gibi idari metinlerle objektif bir şekilde düzenlemesi ve sürekli uygulamalar ile hukuki istikrarı tesis ederek buna uymasındır. Dolayısıyla, idarenin düzenleme yetkisine sahip olduğu alanlarda, aynı ve benzer durumda olan kişi ve olaylar için eşit uygulamayı sağlamak adına objektif düzenlemeler yapması ve istikrarlı uygulamalarda bulunması gerekmektedir.

36) Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı ve Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı verilerine göre 2014 yılında 15.051 AÖF Adalet, 3.624 Örgün Adalet mezunu olmak üzere 18.675 adayın DGS'ye başvurduğu anlaşılmaktadır. Dikey Geçiş Sınavı kılavuzuyla getirilen "Bk.900" koşulu, aynı üniversitenin hukuk fakültesi kontenjanlarında açıköğretim önlisans adalet mezunları aleyhine, eşit olmayan ve ayrımcı bir durum ortaya çıkararak, açıköğretim önlisans adalet mezunları açısından adayların tercih yapabileceği kontenjan sayısında belirgin bir kısıtlama getirmektedir. Bu durum ise adayların eğitim ve öğretim hakkını kısıtlayarak, örgün adalet yüksekokulları mezunlarıyla eşit koşullarda tercih yapamamaları sebebiyle fırsat eşitliği ilkesinin ihlaline ve fırsat eşitliğinin adaylar için sağlanamamasına yol açmaktadır.

37) Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı konuya ilişkin olmak üzere Kurumumuza gönderdiği açıklamalarında örgün adalet programlarında okuyan adayların hukuk fakültelerine geçiş yapabilmek için açık öğretim sisteminde kolaylıkla yüksek ortalama tutturan adaylarla rekabet etmek zorunda kaldığını, örgün eğitim yapanların zor bir eğitim sürecinden geçtiğini ve ders içeriklerinin ağır, sınavların ise açık uçlu yapıldığını, örgün adalet sistemlerinde bölüm birincilerinin dahi ancak 2.6-2.9 ile mezun olup 80 üzerinden 50-55 ön lisans başarı puanı (ÖBP) alırken AÖF Adalet ön lisans programında yüzlerce adayın 4.00 diploma notuyla mezun olup 80 tam ÖBP puanına sahip olduklarını, AÖF adalet mezunlarının hem lisans mezunu olmaları hem de bu denli yüksek diploma notuna sahip olmalarından dolayı 2012 yılından bu yana DGS Eşit Ağırlık sıralı listenin ilk 1000'inin neredeyse AÖF Adalet mezunlarından olduğunu belirtip, bunların aslında eşit olmadıklarını ifade etmiştir.

38) Yükseköğretim Kurulu Başkanlığının "haklı neden" olarak ortaya koyduğu bu açıklamalarına rağmen, mevzuatta açıköğretim mezunlarının örgün öğretim mezunlarıyla tamamen eşit olduğu açıkça belirtilmiştir. Mevzuatında açıköğretim mezunlarının diğer bölüm mezunlarıyla tamamen eşit olduğunun kabul edilmesi karşısında, Yükseköğretim Kurulunun kılavuzla getirmiş olduğu söz konusu düzenlemenin Anayasada tarif bulan eşitlik, eğitimde fırsat eşitliği ilkesi, Yükseköğretim Kanununda yer bulan eğitimde fırsat eşitliği ilkesi ve Uluslararası sözleşmelerle ortaya konulan kimsenin eğitim öğrenim hakkından yoksun bırakılamayacağı prensibine aykırı olduğu görülmektedir. Nitekim önlisans mezunlarının dikey geçiş yöntemi ile lisans programlarına geçişi, sınav ve puan üstünlüğü esaslarına göre yapılmaktadır. İdarenin bu düzenlemesi açıköğretim ön lisans mezunu olup, örgün adalet yüksekokulu mezunlarından daha fazla puan alan adayların tercih kısıtlanması nedeniyle yerleşememeleri sonucunu doğuracaktır. Bunun ise hukuk ve hakkaniyet bağlamında kabulü mümkün değildir.

39) Bunun yanında Yükseköğretim Kurulunun açıklamalarında yer bulan, açıköğretim önlisans mezunlarının kolay şekilde yüksek diploma notu almaları sonucu Dikey Geçiş Sınavında avantaj elde etmeleri hususu ise, bunların kontenjanlarına kısıtlama getirilmesi sonucunu doğurmamalıdır. Fiiliyatta böyle bir durum ortaya çıkmışsa, Yükseköğretim Kurulunun açıköğretim programlarında eğitim ve sınav yöntemi veya Dikey Geçiş Sınavı yerleştirme puanı hesaplamasında diploma notunun etkisinin dengelenmesi konuları üzerinde çalışmalar yapması gerektiği düşünülmektedir.

40) Adalet meslek yüksekokulu mezunları ile açıköğretim adalet ön lisans mezunları arasında Hukuk Fakültesi kontenjanlarında 2014 yılında ikili bir ayırım yapılmasına karşın önceki yıllar uygulamalarında herhangi bir ayırma yer verilmemiş, adalet meslek yüksekokulu mezunları ile açıköğretim adalet ön lisans mezunları kontenjan konusunda eşit hak ve koşullara sahip olmuşlardır.

41) Öğreti ve yüksek yargı kararlarına göre haklı beklenti, yönetimin bir düzenleyici işlemine veya bir taahhüdüne veyahut uzun süren bir uygulamasına güvenerek, bireylerin çıkarlarına ya da lehlerine olan bir sonuca ulaşabileceklerini ümit etmeleridir. Hukuki belirlilik ve güvenlik ilkesi gereğince idareler düzenlemelerini önceden öngörülebilir ve kişilerin haklı beklentilerini bariz bir şekilde bertaraf etmeyecek bir şekilde yapmak zorundadır.

42) Açıköğretim önlisans adalet mezunu adayların gerek mevzuat hükümleri gerekse önceki yıllar uygulamaları bağlamında adalet mezunlarıyla eşit şekilde yarışacaklarına dair hukuka uygun haklı beklentilerinin bulunduğu açık olup, Yükseköğretim Kurulunun kılavuzda yaptığı söz konusu düzenleme, adayların haklı beklentisini yok etmektedir. Bu ise gerek haklı beklenti gerekse hakkaniyet ilkeleriyle bağdaşmayıp, hukuk devleti kuralının ihlali sonucunu doğurmaktadır. Ayrıca bu düzenlemenin adayların haklı beklentisine aykırı olarak beklenmedik etki yaratmasına rağmen, adaya bu durumun telafisini sağlayacak telafi edici hiçbir tedbir de sunulmamıştır.

43) Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin 20 Haziran 2007 tarihli ve CM/Rec (2007) 7 sayılı kararıyla kabul edilen "**İyi İdare Konusunda Üye Devletlere Tavsiye Kararı**" nın "Yasallık ilkesi" başlıklı 2. Maddesi ve "Orantılılık ilkesi" başlıklı 5. Maddesinde ise, idarenin yasaya uygun faaliyette bulunacağı, yetkilerini ve işleyiş yöntemlerini düzenleyen kendi iç düzen kurallarına uygun davranacağı, takdir yetkisini kullandığında keyfi kararlar alamayacağı, kararın özel kişilerin hak ve çıkarları üzerindeki her türlü olumsuz etkisi ile takip edilen amaç arasında uygun bir denge kuracağı ve alınan hiçbir önlemin aşırı olmayacağı, belirtilmiştir.

44) İdarenin tesis etmiş olduğu işlem ile adalet meslek yüksekokulu mezunları ile açıköğretim adalet önlisans mezunlarının tercih hakkı hususunda adil bir dengenin gözetilmediği, bunun sonucunda ise düzenlemenin makul sınırların dışına çıkan açık bir orantısızlığa da yol açtığı görülmektedir. Bu bağlamda idarenin getirdiği söz konusu sınırlamanın açıköğretim önlisans adalet mezunu adayların kontenjan bağlamında tercih hakkının ve buna bağlı olarak eğitim-öğretim hakkının özünü zedeleyecek ve etkinliğinden yoksun bırakacak dereceye vardığı görülmektedir.

45) Tüm bu açıklamalar çerçevesine idarenin kılavuzla getirmiş olduğu düzenlemenin, üst hukuk normlarına aykırılık taşıması, Anayasa, Uluslararası Sözleşmeler ve Yükseköğretim

mevzuatında yer alan eğitim öğretim hakkının ihlaline yol açması ve eğitimde fırsat eşitliğini ortadan kaldırması, Anayasanın Hukuk Devleti ve eşitlik ilkesine aykırı olması, adayların hukuka uygun haklı beklentilerini yok etmesi, yapılan düzenlemenin makul sınırların dışına çıkıp orantısızlığa yol açarak iyi yönetim ilkelerine de aykırı olması sebebiyle, idarenin işleminde hukuka ve hakkaniyete uygunluk bulunmamaktadır.

46) Öte yandan 6114 sayılı Kanunun 7.maddesinin 7.fikrasında Yükseköğretim ile ilgili sınavların Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde yapılacağı hükmü, 2547 sayılı Kanunun 7. Maddesinin "e" fıkrası ve 45.maddesinin "e" fıkrası hükümleri ve bu hükümlerin verdiği yetkiye dayanarak çıkarılan Meslek Yüksekokulları ve Açıköğretim Ön Lisans Programları Mezunlarının Lisans Öğrenimine Devamları Hakkında Yönetmeliğin 5. Maddesi gereğince meslek yüksekokulu ve açıköğretim ön lisans mezunlarından örgün öğretim lisans mezunlarına dikey geçiş açılacak programları ve bu programların kontenjanlarını belirlemeye dikey geçiş yapılacak üniversitelerin görüş ve önerileri de dikkate alınarak Yükseköğretim Kurulunca belirleneceğinin ve ilan edileceği hükmü gereğince, kontenjan da dahil olmak üzere dikey geçiş ile ilgili düzenlemeleri yapma yetkisi Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına verilmiş olup, Açıköğretim Önlisans Programları Mezunlarının Lisans Öğrenimine Dikey Geçiş Sınavı (DGS) Kılavuzununun 20. Sayfasındaki Tablo-1 İle İlgili Açıklamalar başlıklı bölümün 2. Maddesinde, " Bu tabloda yükseköğretim lisans programları için belirtilen kontenjanlar ve koşullar Yükseköğretim Kurulunca saptanmıştır." açıklamasına yer verilmiştir.

47) Bu çerçevede Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezinin Dikey Geçiş Sınavıyla ilgili tamamen uygulayıcı kurum konumunda bulunması ve kontenjan vb. koşullarının içeriğine dahil olma yetkisinin bulunmaması sebebiyle, şikayet konusuyla ilgili olarak Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığına bir tavsiyede bulunulmasına gerek bulunmamaktadır.

IV-HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN YASAL MEVZUAT

A.Dava Açma Süresinin Yeniden Başlaması

48) 14/06/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 21 inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, bu tavsiye kararı üzerine otuz gün içinde herhangi bir işlem tesis edilmez veya eylemde bulunulmaz ise durmuş olan dava açma süresi kaldığı yerden işlemeye başlayacaktır.

B-Yargı Yolu

49) 2709 Sayılı 1982 Anayasası'nın Temel Hak ve Hürriyetlerin Korunması Başlıklı 40. maddesinin ikinci fıkrasında, "Devlet, işlemlerinde, ilgili kişilerin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorundadır." hükmü yer almakta olup, 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 20 nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, ilgili idarenin işlemine karşı dava açma süresinden arta kalan süre içinde Danıştay'a yargı yolu açıktır.

V-KARAR

Yukarıda açıklanan gerekçeler ve dosya kapsamına göre şikayetin **KABULÜNE** ;

1- 2014 Yılı Meslek Yüksekokulları ile Açıköğretim Önlisans Programları Mezunlarının Lisans Öğrenimine Dikey Geçiş Sınavı (DGS) Kılavuzunun "Tablo-1'de Yer Alan Yükseköğretim Lisans Programlarının Koşul ve Açıklamaları" kısmında yer alan "BK.900" kod numaralı açıklama ile "TABLO-1. Merkezi Yerleştirme İle Dikey Geçiş Yapılacak Yükseköğretim Lisans Programları" kısmında koşullar sütununda yer alan 900 kod numaralı koşulda yer alan düzenlemenin geri alınması,

2- Bu mümkün olmadığı takdirde, eşitlik ilkesinin nispeten gerçekleşmesi ve örgün adalet yüksekokulu mezunlarının hukuk fakültesi programlarına makul sayıda yerleşmelerini de teminen, 1. no.lu bentte belirtilen düzenlemenin değiştirilerek, adalet meslek yüksekokulu mezunu adaylar ile açıköğretim adalet önlisans mezunu adaylar arasında sınava başvuran aday sayısının dikkate alınarak, toplam kontenjan sayısı ile sınava başvuran aday sayısının oranlanması suretiyle her iki grup için ayrı ayrı yeni kontenjan sayılarının belirlenmesi yönünde işlem tesis edilmesi hususunda Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına **TAVSİYEDE BULUNULMASINA,**

3- Kararın şikâyetçilere, şikâyet edilen **YÜKSEKÖĞRETİM KURULU BAŞKANLIĞI** ile bilgi için **ÖLÇME, SEÇME VE YERLEŞTİRME MERKEZİ BAŞKANLIĞINA** **TEBLİĞİNE,**

Türkiye Cumhuriyeti Kamu Başdenetçisi'nce karar verildi.

Mehmet ELKATMIŞ

Kamu Başdenetçisi V.